

פרשת מקץ
גליון תקי"ד
שנה י"א

אשרי האיש

החסידות בדרך רבוה"ק זיע"א

מפי ספרים וסופרים

כל החלומות הולכים אחרי הפה

וכשתשמעי מה הוא רוצה אז אם זה לטובתי תקריא לי מביהמ"ד, ואם בא לקבל מתנה (צדקה) תעני לו שאין בעלך כרגע בבית.

והנמשל הוא: פרעה היה נבון ומוזתעה בחלומו ולא ידע אל מה ירמזו אם אל מה שמפיק טובתו או להיפך לרעתו. והנה כנ"ל אמרו (ברכות נ"ה) חלמא דלא מפשר כאגרתא דלא מתקריא, ואמרו עוד (שם) כל החלומות הולכים אחרי הפה, כי כל עוד שלא נפתר החלום הוא כאגרת החתום ולא יועיל ולא זיק.

ומעתה האמנם, כי פרעה היו עיניו נשואות וכלות מאוד לדעת פתרון חלומו עכ"ז היה ירא על נפשו מלספר אותו אל אדם פן יפתור אות ולרעתו, משא"כ בשלא יהיה נפתר אין לפחוד מאומה. על כן בבוא יוסף לפניו הקדים ואמר לו אשביעך חלומי ואתה לא תפתור אותו בלתי אם לבך יגיד כי הוא מרמז לטובתי, לא כן אם תבין בו כי הוא מרמז לרעתי, יהיו הדברים עצורים בלבך, ולא תוציאם על דל שפתיך. וי"ל מדוע אמר כך שלא יגיד לו את פתרון החלום אם זה לרעתו, בדרך שאמרו חז"ל (פסחים ג.) אמר ריב"ל לעולם אל יוציא דבר מגונה בפיו, פ"י שאסור להוציא דבר מגונה, דבר רע שהבן אדם לא ישמח מזה וההיפך יהיה עצוב מזה, אלא ידבר בלשון נקיה. ולכן אמר פרעה ליוסף שאם פתרון החלום זה דבר רע, דהיינו מגונה, שלא יגיד לו את זה, אלא ישמור את זה בלבבו, ואל יוציא את זה מפיו.

וזה יש לבאר את דברי המדרש "כי בא החלום ברוב ענין" כלומר לבעבור כי החלום נוטה לענינים רבים לטוב ולרע, וכל רגע שלא נפתר החלום אין לחוש על רעתו, ע"כ פרעה בפעמון רוחו הקדים ואמר אל יוסף 'מי מתקיים על מי אני על אלוקי או אלוקי עלי' כלומר אם שהחלום רומז על גדולתו שהשיג מאתו או להיפך עד שהשיבו יוסף 'אתה על אלוקיך' כלומר אני מבין כי יתרומם קרך מלכותך על ידו וכמ"ש אלוקים יענה את שלום פרעה, וכן היה, כי ע"י הרעה כל זהב הארץ בא אליו.

והנה ה' נצב עליו וכו'.

במדרש כתוב כי בא חלום ברוב ענין אמר פרעה מי מתקיים על מי אני על אלוקי או אלוקי עלי, אמר לו אתה על אלוקיך. אר"י הרשעים מתקיימים על אלהיהם. ופרעה חולם והנה עומד על היאור, אבל הצדיקים אלוקיהם מתקיים עליהם והנה ה' נצב עליו וכו'.

והנה המגיד מדובנא את מדרש זה אמר שמאמר זה חתום וסתום, וגם עוד קשה לו ע"מ שהציבו ציון מאמרים על דברי החכם (קהלת ה') כי בא החלום ברוב ענין, וקשה שהרי לכאורה לא ידענו מה רצו ז"ל בכתוב זה ומה ענינו פה, אבל נבינהו בדמיון.

משל לעשיר אחד שהיה מסחרו גדול עד כי כל הסוחרים מהעירות הסמוכים באו אליו לקנות סחורה.

ובסדר יומו היה חצי יום בביהמ"ד ולומד, וקרה פעם שהגיע איש אחד מאחת העירות, ושאל עליו, ותאמר לו אשתו שבעלה נמצא בביהמ"ד ועדיין לא חזר משם, לאחמ"כ הלך האיש לדרכו.

ויהי בבואו לביתו, ותספר לו אשתו על האיש הזה אשר הגיע לפני כמה שעות, ושאל עליך, ואמרתי כי אתה לא בבית, ושאתה יושב בביהמ"ד. גער בה בעלה ואמר לה: מדוע עזבת את האיש לשלום, היה לך לקרוא לי מביהמ"ד, ולהגיד לי שמחכה לי איזה בן אדם בביתי כדי לדבר איתי.

ויהי אחר ימים אחדים בא איש זר לביתו, ושאל עליו. ותאמר לו: שב, ותשתה משוה, ואני אלך לקרוא לבעלי מביהמ"ד. כשבא לביתו, נתן לו שלום, ושאלו על אדוניו. וסיפר לו כי הוא איש עני ודל, ומבקש עזרה מנדיבי עם שיעזרו לו, ומצד ההכרח נתן לו איזה מתנה ויפן וילך.

לאחר שיצא האיש הזר מביתו, חמתו בערה בו מאוד, ואמר לאשתו: למה קראת לי לבוא לביתי סתם בשביל לקל הבאים סתם. ואמרה לו אשתו: הרי כך צוית עלי מאז לקרוא אליך כשיבואו אורחים לביתי. ענה ואמר לה: הלא עליך לשאול אותו תחילה מה שאלתו, ומה מבוקשתו,

אמרות טהורות

אמרות קודש מרבותינו הק' מאלכסנדר

"כ"א דאג לחבירו כמו שדואג לעצמו"

וירדו אחי יוסף עשרה לשבר בר מצרים.

ופרש"י ז"ל עשרה מה ת"ל והלא כתיב ואת בנימין אחי יוסף לא שלח, אלא לענין האחוה היו חלוקין לעשרה שלא היתה אהבת כולם ושנאת כולם שוה לו אבל לענין שלבור בר כולם לב אחד להם עכ"ל. ולכאורה קשה מה משמיענו הכתוב שהיה להם לב אחד לענין לשבור בר. ויש לומר שהנה הנסיון מעיד בשנת הרעבון ר"ל כאש כל אחד צריך לדאוג הרבה למצוא טרף בשבילו ובשביל אנשי ביתו והזמן גרמא שאף בשביל מחיר כסף אי אפשר להמציא מזונו וכל אחד ירא לנפשו פן יקראנו אסון שיהיה מחללי רעב ר"ל שאם באותו הזמן יראה האדם כי יש מקום

לשבור אוכל להחיות נפשו ונפש אנשי ביתו וידמה בדעתו כי לא יספיק רק לאנשים מועטים אז איש פני רעהו לא ישא ואת מכירו לא יחון ויעשה כל מיני השתדלות ותחבולות שיהיה הוא מהזריזים ונשכרים להמציא הטרף לגורלו כי יחשוב שחיי קודמים לחיי חבירו וזה שהעידה התורה"ק על אחי יוסף שהגם שירדו למצרים לשבור בר מטעם ונחוי ולא נמות כמפורש בכתוב ואעפ"כ לא דאגו כל אחד לעצמו שאם לא יספיק בשביל כולם יעשה תחבולות שיהיה הוא מהזוכים מטעם שחיי קודמין לחיי חבירו ועל אופן הזה הו"א שהיה להם עשרה לבבות לזה אשמעינן שאינו כן אלא אדרבא לענין לשבור בר כולם היו לב אחד וכוונה אחת לדאוג על חבירו כמו על עצמו והבן.

(אמנות משה)

ווארט

ראיית פני הצדיקים וסגולותיה

וישא משאת מאת פניו אליהם ותרב משאת בנימין ממשאת כולם חמש ידות (מ"ג, ל"ד)

ולכאורה מהו הלשון משאת. ונראה בדרך רמז דהנה ידוע מהתועלת הגדול להתחבר עצמו אצל צדיק, והעיקר ע"י ראיית פניו של הצדיק מביא קדושה גדולה על האדם כדאיתא בגמרא (עירובין י"ג:) האי דמחדידנא מחבראי דחזינא לר' מאיר. וכל עוד שהאדם מחובר יותר אל הצדיק הוא

מתקדש ביותר ומושך הצדיק עליו יותר אור וקדושה. והנה השבטים הקדושים כשישבו במסיבה ביחד שזימן אותם יוסף הצדיק, והתחברותם עם יוסף שהוא היה בחינת צדיק יסוד עולם, משך עליהם אור וקדושה גלויה ע"י הסתכלות אור פניו הקדוש. וזה פירוש הפסוק ברמז וישא משאת מאת פניו אליהם, ומשאת הוא לשון אור מלשון המשנה (ר"ה ג:) משיאיך משואות, שנטל אור מאת פניו, דהיינו ע"י ראיית פניו הקדוש נמשך עליהם אור וקדושה. ותרב משאת בנימין ממשאות כולם חמש ידות, דהנה בנימין הצדיק נתקרב אצלו יותר יותר מאחיו, הופיע עליו יותר קדושה "חמש ידות" כנגד ה' בחינות נפש רוח נשמה חיה יחידה ודו"ק.

(מאור ושמש)

מרגניתא דיצחק

פנינים בסדר פסוקי פרשת השבוע

לע"נ הרה"ח ר' יצחק
בן הרה"ח ר' משה אריה זצ"ל
נלב"ע ר' סיון תשע"ד

והנה שבע פרות אחרות עלות אחריהן. הנה התורה הק' מרמז את הצדיק, שצריך להשתמר מאוד לכל יפול חלילה באיזה שפלות, דבהקליפה יש ג"כ ז' מדרגות, והיא תמיד עומדות מאחוריו של אדם להכשילו חלילה. וזהו 'עולות אחריהן' לטרוף הקדושה ח"ו, וזהו "ותאכלנה הפרות הרעות כו'", רצה לומר שלפעמים ח"ו טורפים הקדושה מאדם, "ולא ודע כי באו אל קרבנה" רצה לומר ואינו מרגיש כלל לדעת זאת שנטרף חלילה אל הקליפות, ע"כ צריך הצדיק לזהר מאוד.. "וארא בחלומי והנה שבע שבלים עולות בקנה אחד", רמז אל הפרנסה והמשא ומתן של אדם, צריך להיות ג"כ "בקנה אחד", דהיינו באחדות, וצריך ג"כ שמור גדול לכל ישל ח"ו כנ"ל, לכן צריך האדם בכל מעשיו להזהר ולהשמר לכל יפסוק מהקדושה, וד"ל. (נעים אלימלך)

"וייקץ פרעה ויחלום שנית". טבע האדם להתעורר משנתו כשהוא חולם חלום מסעיר. צדיק, כאשר הוא מקיץ מתוך חלום, הוא נוהג כיעקב אבינו שאמר בעת שהתעורר מחלום: "אכן יש אלהים במקום הזה", וקם מיד לעבודת הבורא. לעומת זאת, כאשר רשע מקיץ מחלום, הוא נוהג כפרעה "ויישן ויחלום שנית", מתהפך לצד השני. (עפ"י פירוש רבי מאיר מפרמישלאן)

"וישלח פרעה ויקרא את יוסף ויריצוהו מן הבור". כאשר מגיע קץ הזמן המיועד, אין הקב"ה מתמהמה אפילו לרגע מיותר אחד.

כיוון שהסתיים הזמן שנגזר על יוסף לשבת בבית האסורים, הריצוהו במהירות מן הבור היישר אל בית המלך. כך, יהיה גם כאשר תגיע עת הגאולה, היא לא תתמהמה רגע אחד מיותר. המשיח יופיע בפתאומיות ויריץ את ישראל מבור הגלות אל ארץ ישראל. (חפץ חיים)

"והם לא הכירוהו". יוסף דיבר עם אחיו קשות, כיוון שמתוך שראו שהם לא הכירוהו, הסיק שעוון מכירתו על ידם למדיינים חדל להעסיק אותם, שאלמלא כן, היו זוכרים היטב את צורת פניו. (ה"כתב סופר")

"קחו מזמרת הארץ בכליכם". אומר רבי נחמן מברסלב: אמר יעקב לבניו: קחו עמכם למצרים "מזמרת הארץ" - ניגון מארץ ישראל, וכאשר תהיו בגלות, נגנו את הניגון הזה, שימתיק לכם את יסורכם ויזכיר לכם מאין באתם, ולאן אתם צפויים לחזור.

"ויאמר מרגלים אתם". מה פתאום הדביק להם יוסף עוון של ריגול, הרי נתפסו, לכאורה, בעוון גניבת הגביע? אלא, ידע יוסף, שאם יעכב אותם באשמת גניבה, והם הלוא יודעים כי הם חפים מפשע, הם יתמרמו וישאלו את השומר עליהם, מי זה האדון שהורה לעוצר אותם, וזה, ודאי יאמר להם שמדובר במושל חדש על מצרים, עברי אחד שפעם היה עבד ועלה לגדולה, ואז היה חשש שהם יגלו בעצמם שבעצם מדובר ביוסף. לכן "הדביק" להם יוסף אשמת ריגול, ואז, ידע, הם לא יעמיקו חקור עם שומריהם בשאלות עליו, שכן זה רק יגדיל את החשד כלפיהם כי מרגלים הם. (עפ"י "אמרות חכמה על התורה")

ויגלח. מפרשי ז"ל מפני כבוד המלכות. פירש כ"ק אאמו"ר (אבני נזר) זצלה"ה דאם לאו הכא לא היה מסיר ממנו את ההכנעה, כמו מרדכי ששב לשקו ולתעניתו, עכ"ד. ונראה עוד לומר, דהנה יש לתמוה מדוע הוטב הפתרון שפתר יוסף בעיני פרעה ועבדיו יותר מכל פתרון של החרטומים, והרי הם לעולם נמשכין אחר השקר ולא אחר האמת. וי"ל שאמנם יוסף התירא מזה והיתה עצתו לחלוק לו כבוד מלכים וידוע דכבוד מוצאו מהקדושה דהסט"א מנוולא הוא כמ"ש הזה"ק, מה גם הכבוד שחלק לו יוסף, כי הכל לפי המכבד ולפי המתכבד כמו שאמרו (ב"ק פג:) הכל לפי המבייש והמתבייש, וידיעת הפכים אחד, ובאמצעות הכבוד המשיכו להיות נמשך אל האמת והוטב הפתרון בעיניו ובאמצעותו הוטב בעיני עבדיו. (שם משמואל)

איתא במדרש (בר"ר פ"ט, א') קץ שם לחושך (איוב כ"ח ג') זמן נתן לעולם כמה יעשה באפילה. כל זמן שיצה"ר בעולם כו'. וי"ל כי אור הראשון היה מאיר מסוף עולם עד סופו וגנוז הקב"ה לצדיקים (בר"ר י"ב, ו'). וכל החשכות שנמצא בעולם, זה מכח הטבע המכסה את האור הפנימי, וכשנעשה נס מתגלה זה האור, והוא כולל מה שהיה ושיהיה. ולכן נתקן תפילת ההלל שיש בו מהעבר ומהעתיד (ויק"ר ל', ה'), כי כשנתגלה מזה האור יש בו מסוף העולם כנ"ל. (שפת אמת)

ויקץ וגו' והנה חלום. אולי כי בחלום השבלים לא הכיר בו בחלומו כי היה חולם והיה חושב שהיה בהקיץ לרוב בהירות הדבר והכירו בלא בלבול כדרך החולם, אלא אחר שעמד משנתו, אז הכיר למפרע כי היה חולם, והוא אומרו וייקץ פרעה והנה מצא עצמו כי חלום היו הדברים ולא בהקיץ. (אור החיים)

לכו אל יוסף אשר יאמר לכם תעשו. מפרשי ז"ל: ביקש מהם שימולו. טעמו של דבר הוא, לפי שמצינו שהערלה נקראת חרפה, כמו שנאמר (לעיל ל"ד י"ד), כי חרפה היא לנו לתת אחותינו לאיש אשר לו ערלה, והרעב נקרא ג"כ חרפה, שנאמר (יחזקאל ל"ו, ל') ולא תקחו עוד חרפת רעב בגוים, ע"כ חשב שבהסרת חרפת הערלה יוסר מהם חרפת הרעב, כי הסרת הערלה היא הסרת מותרות הדמים המסבבים העפוש, ורקיבת התבואה באה ג"כ מצד המותרות והפסולת שבתבואה, הגורם הרקוב והעפוש. וזכות ברית המילה הועיל גם לנה, שנאמר (לעיל ו', י"ח) והקימותי את בריתי אתך, פרש רש"י על התבואה והפרות שלא ירקבו. וכן השיב להם יוסף שימולו, על מה שאמרו אספנו תבואה והרקיבה. וזה מדה כנגד מדה, שאם האדם מסיר מתוכו הפסולת שבו, גם ה' יתן הטוב ויסיר הפסולת שבתוך התבואה ממש, שא"א לאדם להסירו. (כלי יקר)

האלוקים מצא את עין עבדיך וגו'. יש לומר בזה, שרימזו כי 'האלוקים' מספר 'הגביע' עם הכולל, והיינו שלא גנבנו את הגביע, רק שהנו 'אלוקים' מדת הדין, מדה כנגד מדה עבור גניבת יוסף, וק"ל. (דגל מחנה אפרים)

זכור אהבת קדומים

מרן אדמו"ר הרה"ק רבי אברהם משה מפרשיסחא זי"ע תק"ס - ז' דחנוכה תקפ"ט

מכתביו של הרה"ח ר' מנחם אבינועם מקובר שליט"א - באדיבות בנו הר"ר יהודה משה שליט"א

ומשמשו נשאו על כפיו לביתו. כשהגיעו הביתה ציווה רבי אברהם משה על ר' יודל שיקדש על היין ויכוון להוציאו ידי חובת קידוש. אח"כ הלך לחדרו ועלה על מיטתו, וכה אמר למשמשו: הריני הולך כעת לישון! ואל תעז להעירני משנתי בשום פנים ואופן שבעולם, וגם אל תרשה לשום אדם להיכנס לחדרי יהיה מי שיהיה, ואפילו יבואו כל אנשי העיר וירצו לשבור את הדלת לא תניח להם להיכנס! הזהר שלא תשנה מכל אשר דיברתי.

רבי אברהם משה נשאר במצב זה מיום השבת, עד יום ג' י"ב אלול, ומשמשו היה מטפס לו מדי פעם יין לתוך פיו לקיום הגוף. ביום ג' נעשה רעש בעיר כי הרבי ר' בונם קרוב ליציאת נשמה. מיד רצו שלושים להודיע לרבי אברהם משה את המצב כדי שיבוא לבית אביו. המשמש שמר את פקודת רבו ולא נתן לאף אחד להיכנס. אמו הרבנית הצליחה איך שהוא להיכנס והתחננה לפניו: בני עשה נא למען כבוד אבא ובוא אל מיטתו! אז אמר לה רבי אברהם משה: תאמיני לי אמי כי אין באפשרותי ללכת.

הלכה אמו וביקשה מרבי יצחק מוורקי כי יואיל להשפיע על בנה שישנה את דעתו. ענה לה הרבי מוורקי: האמיני לי כי אפילו אם היית מבקשת ממני דבר הנוגע לסכנת נפשות הייתי עושה עבורך, אולם כאן בענין הזה רפו ידי כי בנך ואביו הקדוש עסוקים כעת בענין אשר אפילו מלאכים ושרפים מקנאים בהם, ומתיירא אני להכניס ראשי בזה.

אותו הרגע שנפטר הרבי ר' בונם פתח רבי אברהם משה את עיניו ואמר: רואה אני חשיכה גדולה שנפלה ובאה לעולם, בעת שעברה ההלוויה ליד ביתו, הלך החוצה וליווה מעט ותיכף חזר לביתו.

אחרי מלאת ה"שבעה" החליטו גדולי התלמידים למנות את רבי אברהם משה למנהיג העדה. אריות החבורה הפשיסחאית ביניהם: רבי יצחק מוורקי, ר' פייבל מגריצא, ר' זושא מפלוצק, רבי יעקב מרדזימין ועמם קהל רב שהגיע לראש השנה לפשיסחא הפצירו ברבי אברהם משה לקבל את ההנהגה, אך הוא סרב. חלק מגדולי החסידים נסעו לטומושוב אל ר' מנדלי שהחל להנהיג שם ואח"כ בקוצק. בראש השנה כשעמדו כולם סביב השולחן פנה רבי אברהם משה לרבי יצחק מוורקי ואמר לו שיעשה קידוש לפני ה"עולם" ובכך רצה לרמוז לו שהוא יהיה הרבי ואף נטל בידיו את גביע הכסף והרימו על כפו של רבי יצחק, הרבי מוורקי עמד כך מספר רגעים, הכוס בידיו ועיניו זולגות דמעות. לפתע ננער ממחשבותיו, והעביר את הכוס לרבי אברהם משה. כך הוכתר רבי אברהם משה לרבי.

למרות שהיה רך בשנים, בכך כ"ח שנים בלבד נכנעו לפניו גדולי החסידים קדושי עליון שרפי מעלה. מהם ישישים אשר עוד היו בלובלין ובלז'זנסק. הנהגתו של רבי אברהם משה היתה פלאית, למעלה מהשגת בני אנוש. רבי יצחק מוורקי כשהיה מזכיר דבר תורה בשמו היה אומר "מורי ורבי העילוי הקדוש" וארכבותיו דא לדא נקשן.

גופו להט תמיד מתבערת אש קודש אשר ליהטתה בקרבו. ואף בעת הקור הנורא בחורף הקשה של פולין היה מלבשו חלוק משי דק, ועל ראשו היו שמים גושי קרח בכדי לצנן את מוחו הלוהט.

באמירת התהלים היה מתאמץ למעלה מכוחותיו. ואחרי תקופה מסוימת החלו ריאותיו שותתות דם בעת אמירתו, על פי פקודת הרופאים נאסרה עליו אמירת התהלים, והוא הוכרח לעצור את עצמו לבל יסתכן. פעם כשהוטב מצבו ביקש רשות מהרופאים לומר תהלים, והרשו לו לומר לנסיון פסוק אחד. הוא החל לומר "הללו את ה' כל גוים" ותיכף החלו ריאותיו לשתות דם.

יום אחד באו אליו במרוצה בני ביתו של סוחר תבואה מפשיסחא וסיפרו כי הוא התעלף באמצע שנתו ואי אפשר להקיצו, והוא מסוכן. אמר להם רבי אברהם משה: לכו ואמרו לו שלא יפחד, ולזה שהביא אותו לעלפון אמרו כי אין כאן מקומו... עשו כדברי הרבי והסוחר התעורר אט אט. כשחזר לאיתנו סיפר כי באמצע שנתו בא אליו בחלום מכרו סיטונאי תבואה - אשר כבר לא היה בין החיים - ורצה למכור לו תבואה... ואף הושיט ידו אל הסוחר ל"תקיעת כף", ומרוב פחד הסוחר התעלף, ורק מכוחו של הרבי התעורר.

פעם נסע רבי אברהם משה למעינות הרחצה מארינבאד, ונסעו אתו הרבי הזקן מוורקי ורבי פייבל מגריצא. באותו זמן שהה שם הגאון רבי מרדכי בענעט אב"ד ניקלשבורג. הם הלכו לבקרו ונכנסו אליו יחדיו כדי שלא ירגיש מי משלושתם הוא הרבי, רבי מרדכי הסתכל בהם מעט, פנה לרבי אברהם משה ואמר: אתם הרבי! והביא לו כסא לשבת. לאחר שישב מעט הביע רבי אברהם משה את רצונו לצאת מעט לטייל. הם יצאו החוצה ונכנסו לכרכרה של הרבי מפשיסחא. בספסל הראשון ישבו הרב מניקלשבורג ורבי

רבינו רבי אברהם משה מפשיסחא, "העלוי הקדוש", בנו של רבינו הגדול אור בחיר בשחקים הרבי ר' בונם מפשיסחא נולד בשנת תק"ס. אביו אמר עליו: "חטפתי את נשמתו מתחת כסא הכבוד".

מילדותו, היה נורא ונקדש בעבודת ה' בכל כוחותיו ובמסירות נפש. יום יום, היה נעלם מהבית למספר שעות וכשחזר היו עיניו נפוחות ואדומות מבכי. בדקו אחריו ומצאו שהוא הולך ליער מוחץ לעיר וספר תהלים בחיקו ושם ביער הוא אומר תהלים שעות רבות בקול רם ובבכיות.

יער זה שהיה סמוך לפשיסחא נקרא "שיטקעס", ומעשה ב"החזוה" מלובלין זי"ע שעבר פעם שנים רבות קודם - דרך היער הזה. ואמר למקורביו: "גיע זמן אשר כל התורה הנגלית והנסתרת, והשראת השכינה בעצמותה יהיו ביער הזה", סתם - ולא פירש. ואמרו צדיקי הדור כי נתכוין בדבריו לאמירת התהלים של רבי אברהם משה.

עבודתו באמירת התהלים היתה נערצת על אביו, והיה שואלו תדיר פירושים לפסוקי תהלים. חלק קטן מהם נדפסו בספרים שונים.

כשהגיע לפרקן הציעו לאביו שידוכים שונים. פעם כשהיה הרבי ר' בונם אצל "היהודי הקדוש" אמר לו: רוצה אני בבנכם אברהם משה כחתן לנכדתי בריינדל, הנכדה הזו היתה יתומה מהוריה ונתגדלה אצל סבה. הרבי ר' בונם הסכים לשידוך ומיד נכתבו ה"תנאים". כשחזר הרבי ר' בונם לביתו הודיע לרבנית: "מגיע לנו מזליטוב, בננו אברהם משה נעשה חתן". נבהלה הרבנית והחלה לזעוק: מה עשית! מי יודע איזה שדכן ממולח סובב אותך בכחש, מי המדוברת? מששמעה כי היא נכדתו של היהודי הקדוש נחה דעתה.

ביום חתונתו של רבי אברהם משה, שלח אותו אביו לבית העלמין דפשיסחא בכדי להזמין את אחד מגדולי העיר - אשר כבר היה שוכן עפר לחתונתו. טעה רבי אברהם משה והגיע לקבר אחר. כאשר נוכח בטעותו אמר: לא אליך נתכוונתי! והלך לו אצל הקבר המבוקש. כשבא לביתו וסיפר לאביו את כל אשר קרהו, הקפיד הרבי ר' בונם מאוד ואמר לו: לכפרת עונך שביישת אדם גדול שוכן עפר לא תקבר בבית העלמין הזה. (מנו"כ בעיר ביאלא).

סב הכלה, היהודי הקדוש נפטר בין האירוסין לחתונה. בשעה שהלכו להוביל את ר' אברהם משה לחופתו הסתגר הרבי ר' בונם זמן רב בחדרו וכל המוזמנים המתונו עד שיצא. כעבור שהיה ארוכה יצא הרבי ר' בונם והולך את ר' אברהם משה לחופה. כשהגיעו למקום עמידת החופה, קרא הרבי ר' בונם בקול: "ברוך הבא מורי ורבי היהודי הקדוש".

עוד בחיי אביו, התקבצו אליו אברכים נבחרים והוא היה מדריכם בעבודת השם. הם היו יוצאים ליער "שיטקעס" ועוסקים שם בחסידות. הרה"ק רבי בנימין מלובלין, מגדולי תלמידי "החזוה" אמר פעם לפני ר"ה במסיבת מקורביו מה יעשה אדם ולא יחטא הרי נאמר "ואתה הסיבות את ליבם אחורנית!" ולר"ה נסע לפשיסחא. בדרכו עבר דרך יער שיטקעס ופגע שם ברבי אברהם משה והחבריא הקדושה שלו. כשהבחין רבי אברהם משה ברבי בנימין קם ונתן לו שלום, והוסיף לאמור לו: ר' בנימין! הנה קראנו היום בתורה, ב'פ' השבוע "השקיפה ממעון קדשך" ומפרש רש"י "עשינו מה שגזרת עלינו". ואפשר לומר בדרך צחות ציווית עלינו לחטוא וחטאנו... השתומם רבי בנימין על כוחו וגדולתו של בן הרבי אשר הרגיש במקומו מה שדיבר הוא בלובלין, ורמוז לו על כך בדבריו.

משחרית ימיו היה רבי אברהם משה הולך בלווית משמש, וכל לילה אחר חצות היה הולך לטבול במקווה. פעם לא היה המשמש אצלו והלך למקווה לבדו. הוא לקח איתו פמוט ובו שני נרות דולקים וכך הלך אל המקווה, שהיתה במקום רחוק ואפל. כשהגיע למקווה והחל לפשוט בגדיו כבה נר אחד ומיד לאחריו גם השני, ונשמע קול טבילה במים ורחשים שונים. הרעים רבי אברהם משה בקולו: דרך ארץ! ונהיה שקט. מיד טבל, עלה ונסתפג. ומכיון שהיה עדיין צעיר הלך וסיפר את הדבר לאביו. אמר לו הרבי ר' בונם: יש לך הצלחה שפגשת באדם שהיה בימי חייו נוח מזג, כי אילו היה קפדן היה יכול להזיק לך ח"ו. מהיום והלאה השמר מללכת לשם לבדך.

בכל חג שבועות היה רבי אברהם משה הולך קודם התפילה לשדות שמחוץ לעיר ישוהה שם. פעם אמר: שם בשדה, אני שומע ורואה את הקולות והברקים שהיו במעמד הר סיני בשעת קבלת התורה.

בימי הקיץ של שנת תקפ"ז חלה הרבי ר' בונם ומצבו החמיר, בחודש אלול כבר היה מצבו קשה. ביום ששי, ה' באלול הלך רבי אברהם משה בלווית משמשו רבי יודל שעדליצער לבקר את אביו בחליו. אביו התפלל אז מנחה של עש"ק וערבית של ליל שבת ורבי אברהם משה שהה בחדרו זמן רב. מצורת התפילה של אביו, הבין כי קיצו קרב - ונתעלף. בקושי רב הקיצוהו,

חזור אל הפונדק ומלא את תפקידך במקום שנקבע לך מהשמים

זונדל את נמוקיו לפני הצדיק: "אינני נעשה צעיר מיום ליום. כל שערותי כבר הלבינו. מי יודע עוד כמה שנות חיים יעניקו לי ממרומים, ובמה אבוא לפני בית-דין של מעלה? הלוא בעניי בפתח אעמוד לפניו, שכן אין בידי לא תורה ולא תפלה. "עתה, כשהבן דואג לפרנסת הבית, רווח לי. אני קם כל בוקר, מתעטף בטלית, מתפלל מילה במילה בנחת, ויש לי גם את פנאי ללמוד בחומש, משנה וגמרא. כעת אני מרגיש כי אוכל להתייצב לפני בית-דין של מעלה ובאמתחתי תורה ותפילה".

שקע רבי לוי-יצחק בהרהוריו וכעבר דקה ארוכה אמר: כתוב: 'איזהו חכם, המכיר את מקומו'. על כל אחד ואחד מישראל לדעת מהו המקום שהועידה לו ההשגחה העליונה בעולם הזה, מהו שליחותו ותפקידו. וכשהוא יודע את מקומו, עליו להישאר בו ולא לנסות לתפוס את מקומו של חברו. "ועוד למדונו חכמינו ז"ל: כי מלכותא דארעא בעין מלכותא דרקיע". כלומר, המלכות במרומים, דומה למלכות כאן בארץ, וכמנהגי המלכות כאן, כך המנהגים גם שם. אוי לה למלכות שאין לה אלא שרי צבא בלבד, וחסרים לה חיילים פשוטים. חייל פשוט הבורח מהמערכה כדי להיות גנרל דווקא, אף הוא נחשב מורד במלכות".

רבי לוי יצחק השתהה לרגע קט. אחר כך נתן מבט רך בזונדל והניח כף יד מלטפת על זרועו והמשיך ברצף דבריו: "דע לך, זונדל בני, אמר, "כי גנרלים - כלומר המיוחסים והלמדנים - יש לו להקדוש-ברוך-הוא די בעולמו. לעומת זאת, חסרים לו חיילים פשוטים ונאמנים שדווקא בפשטותם מוכיחים נאמנות אין קץ למלכו של עולם. "הקדוש-ברוך-הוא העמיד כל אדם במקומו שלו. את מקומו של האחד קבע בבית המדרש ללמוד תורה יומם ולילה, ואת מקום זולתו קבע בקרוב לבבות ובעשיית חסד אפילו בכפר קטן ונידה. אותך, זונדל, בחר הקב"ה להעמיד בפונדק דרכים, כדי שתגיש לעוברי-דרך עייפים צלחת מרק חמה וכשרה ביום חורף קר, וכוס משקה צונן בקיץ הלוהט. שתאיר להם פנים שוחקות ותחונם. "לא, זונדל, לא ולא! לא בעניי בפתח תעמוד לפני בית-דין של מעלה ולא בבושת פנים תתייצב לפני מלאכי השרת. איתך יבואו כל הארוחות הכשרות שהגשת לעוברי-הדרכים ובפרט היהודיים אשר אין ידם תמיד משגת ארוחה כשרה למהדרין כשלך. כל המיטות החמות שהצעת להם, כל החיובים והמילים הטובות שהרעפת עליהם כל אלה ישמשו בעבורך מליצי-ישר ויעמדו על משקל הזכויות. חזור אל הפונדק ומלא את תפקידך - במקום שנקבע לך מהשמים והיה שלום".

ציית זונדל לדברי הצדיק וחזר אל הכפר. בתוך ימים שב הפונדק שעל אם-הדרך לפתוח את שעריו לעוברי-אורח יגיעים, כמאז, ואילו ההוללים הפרועים הדירו את רגליהם מן המקום וחיפשו להם מקום אחר. זונדל שב לעבודתו הישנה, אך הפעם מילאה קורת רוח את ליבו הוא ידע כי חייל נאמן הוא, העומד על משמרתו, ועושה שליחותו נאמנה. בציוויו של הצדיק המשיך את שליחותו בעולם להיות חייל פשוט בצבא ה', המשמש את אחיו היהודים.

בכפר קטן, לא הרחק מבארדיטשוב. התגורר יהודי פשוט ישר ותמים ושמו זונדל. 'זונדלי הפונדקאי' כינוהו הבריות, משום שכל חייו התפרנס מפונדק שעמד על אם-הדרך, שם קיבל את האורחים בברכה, האכילם והישקם ונפרד מהם לשלום. יום אחד שקע זונדל בהרהורים: רוב שנותיי חלפו עלי בכפר, בניהול הפונדק. האכלתי עוברי-אורח יגיעים ורעבים ומזגתי משקאות לאיכרים גסים מגושמים ושיכורים, וכן לפריצים פרועים. זמני הדחוק לא הניח לי לפתוח ספר יהודי. כה טרוד הייתי בענייני הפונדק, עד שאפילו להתפלל כיאזת לא יכולתי, ומה יהיה עלי ביום שאגש לבית דין של מעלה, ריק וחסר כל מתורה תפילה ועבודת ה' תמימה ופשוטה. כעת, כשנזרק הלובן בשערי, הגיע הזמן ובאה השעה לפרוש מהבלי העולם הזה, ולהתחיל להכין צידה לדרך הרחוקה, לעולם הבא, עולם שכולו טוב.

אמר ועשה. קרא לבנו שייעלה, צעיר נמרץ ותוסס, שכוחו במתניו, ומסר לידיו את מפתחות הפונדק. "הרי לך הפונדק שניהלתי וטיפחתי עשרות שנים בעשר אצבעותי", אמר זונדל לבנו, "הגיעה העת כי תקבל אחריות לחייך ולפרנסת ביתך" זונדל עצמו עזב את הכפר הקטן ועבר לגור בבארדיטשוב. את שעותיו חילק בין ביתו ובין בית-הכנסת. כמו רבי עקיבא בשעתו אשר בא לחסות תחת כנפי השכינה בגיל 40, היה זונדל. שכן תלמיד חכם לא היה ואפילו התקשה לקרוא באותיות הקטנות, אך להתפלל ידע וגם לקרוא בחומש היה יכול. כשהוא מבוגר בגילו החל את מסעו בתורה תפילה ועבודת ה' טהורה.

מאז עזב זונדל את הפונדק, שינה המקום את צורתו ואופיו. מפונדק שקט ונעים, נהפך להיות למקום של מסיבות ואירועים. פריצי הסביבה מצאו בפונדק עניין גובר והולך, והחלו לערוך בו את משתאותיהם. מבחינה עסקית טהורה היה הפונדק סיפור של הצלחה. אך יחד עם זו הוא איבד את החן השליו והרגוע שהיה בו עד כה. בד-בבד החלו עוברי-האורח הפשוטים להדיר את רגליהם מן הפונדק, שאליו היו רגילים להיכנס בכל פעם שחלפו בסביבה, שברובם היו יהודים פשוטים ותמימים. שם, ידעו, יצפה להם זונדל, הפונדקאי הישר והחביב, שיקדם את פניהם במאור-פנים ויציע להם ארוחה פשוטה, אך חמה ומזינה. כעת נעשה המקום זר ומנוכר והוא דמה יותר למקום של הוללות.

הדבר נודע עד מהרה לצדיק הר"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זיע"א. מששמע זאת התמלא ליבו צער. צער על הבן שייעלה, שהרחיק לכת למען הכסף. צער על המקום, שמאכסניה נעימה היה לבית-חטאים, וצער על עוברי-הדרכים היהודים, שניטלה מהם האפשרות לנוח ולסעוד בכשרות. שלח רבי לוי-יצחק לקרא לזונדל ושאלו: "מדוע נטשת את פונדקך ומסרת אותו לידי בנך הצעיר?", ביקש הצדיק לדעת. שטח

חזקנו קורא נא

לחיזוק ולעידוד לימים אלו

לבקש מכיס הלב

ד' הלכה י"ב) "נר חנוכה מצוה חביבה היא עד מאוד", ומי כעמך ישראל מהדרים במצוות, ומכינים עצמם הכנה דרבה לקראת המצוה בכל ההכנות הראויות, וקונים את הדברים הכי יקרים ומועילים למען עשיית המצוה על הצד היותר מעולה.

כידוע שחודש זה הנקרא "חודש כסלו", הוא "כיס - לב" שמוציאים את מה שמכוסה בתוך פנימיות הלב, ומבקשים בזכות הימים הגדולים של ימי החנוכה שה' ימלא כל משאלות "ליבנו" לטובה, ועוד שכותב ה"בני יששכר" (מאמר א' אות ד) "כסל"ו במילואו כזה: כ"ף סמ"ך למ"ד ו"ו, בגימטריא א"ב

ימי החנוכה הבהירים והמאירים חלים במשך כל השנים בסוף חודש כסלו, ובתחילת ימי חודש טבת. ורמזו לכך בספרים הק' שזה הימים הכי חשובים, ובהדלקת המנורה מאירים כל מקום חשוך. והז"ל קבעו שבכ"ה כסליו, היום בו נעשה הנס ומצאו פך שמן בחותמו של כהן גדול והספיק ליום אחד, ונעשה בו נס ודלק שמונה ימים, לכך נקבע הנס לדורות עולם, שבימים אלו בני ישראל מחבבים בחביבות מיוחדת את המצוה היקרה של הדלקת המנורה, שהרבה גופי תורה תלוין בהם, ומזילין מדמם למען חביבות המצוה, ע"ד שכתב הרמב"ם (הלכות חנוכה פרק

הרחמי"ם. וזהו שתקנו בנוסח ההודאה: ואתה ברחמיך הרבים וכו', שבימים אלה אפשר לעורר את מידת הרחמים, ולבקש על כל מילי דמיטב, ועל כל הישועות בבני חיי ומזוני רויחא. ועוד כתב ה"בני יששכר" (שם אות ו') "הגם של אור המנורה אשר בחדש הזה היה מבחינת אור הגנוז שנגזז בתורה. ועיין בשם הרוקח, שעל כן נתקנו ל"ו נרות כנגד ל"ו אור ונר ומאורות שנזכרו בתורה, הוא רמיזת אור הגנוז ששימש ל"ו שעות לאדם הראשון ואחר כך נגזז ונתכסה בתורה. ולדעתי על כן שם החודש (שהאיר בו הארה מן האור הגנוז ומכוסה בתורה) נקרא כסל"ו, כ"ס ל"ו, כיסוי ל"ו אור ונר ומאורות נתגלה ההארה בחדש הזה. ומצורף לאור הזה טבת, אור כי טוב".

לכך ראינו בזה להביא מעט מהספרים הק' על הבקשות שצריך לבקש שנמצאים בתוך "כיס הלב" מהרבש"ע, בכדי לזכות ל"טוב" ש"הטוב שמך ולך נאה להודות" (ברכת מודים), וכמה חשוב ומקובל ומרוצה לפני הקב"ה התפילות האלו, על צרכי בני ישראל המרובים, ועל הגאולה השלימה בב"א.

הרה"ק רבי יקותיאל יהודה טייטלבוים זצ"ל אבד"ק דק"ק סיגעט יצ"ו כותב בספרו "ייטב לב" (חלק ראשון לשבת שובה ע' 218) "מאמר חז"ל אין בן דוד בא עד שישראל יתיאשו עצמן מהגאולה (סנהדרין צז). עומד לנגדינו, דמזה נראה שיהא יאוש, אבל זכורני כי כבר עומד על זה מוזלחה"ה (אמר הכותב: כנראה זה רבו הישמח משה) ותמה מאוד איך אפשר להתיאש מהגאולה, והיה בעיניו כמעט מהנמנעות, ואני אמרתי לו כי נ"ל לפרש מאמר זה, ע"פ ששמעתי מפי ק' שקבל מרבותיו שקבלו איש מפי איש מפי אליהו ז"ל שפירש מה שאמר (שם) אין בן דוד בא עד שתכלה פרוטה מהכיס, היינו שיש לכל אחד ואחד בקשות פרטיות, זה לבנים, זה לרפואה, וזה לפרנסה, וזה להינצל מידי זרים וכדומה, ועל זה אמר אין בן דוד בא עד שתכלה פרוטה מהכיס, היא כיס הלב, כי אם יבקשו את ה' לצורך הכלל כולו להגאל מהרה, ואז היו נושעין בכל מילי דמיטב. ובזה פירש מוזלחה"ה "ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה" כלומר אותן הבאים לבקש בשביל "מצר ימה", את יעקב איש וביתו באו, לבקש בשביל צורכי איש וביתו, עד כאן דבריו. וז"ש אין בן דוד בא עד שיתיאשו ישראל עצמן מן הגאולה, כלומר שיסורו הם דעתם ויתיאשו מלבקש מצורכי עצמם, מכח הגאולה בשביל שייבקשו רק על הגאולה שהוא בקשת כללות למען שמו ולמען שכנינו, והוטב פירוש זה בעיניו וקלסיה" ע"כ לשוננו. ומדבריו יוצא שאדם יש לו בקשות על צרכיו הפרטיים, ולא זוכר מרוב התלאות ומרוב הזמן את בקשת הכללות שנגאל במהרה תשועת עולמים, ואם בני ישראל היו נותנים את עצמם, ועוצרים את

מרוצת החיים שאליהם הם רגילים, ומבקשים מרבש"ע על הגאולה, היו נגאלין במהרה.

ודבר בעיתו מה טוב, עת שאנו נמצאים בימי החנוכה שזה הכנה לביאת משיח צידקנו שיבוא ויגאלו בב"א, "כי אתה תאיר נרי ה' אלוקי יגיה חשכיי" (תהילים י"ח, כט), "שם אצמיח קרן לדוד ערכתי נר למשיחי" (שם קל"ב, י"ז), שכל ימי החנוכה הם הכנה אחת לביאת משיח, וכמה כוח יש לתפילות בימי החנוכה, ובפרט התפילות שנבקש בימים אלו לזכות להארת עינים בגלות החשכות הזאת שבו אנו נמצאים, ויבוא משיח צידקנו. וכל המטרה בהדלקת נר חנוכה היא ערכתי נר למשיחי שזה גם הכנה אחת לביאת משיח צידקנו.

(ונכתב בצד: עדים אנו בארץ ישראל לגזירות החדשות שעולים המחירים בהרבה דברים ע"י הרשויות, ובני ישראל מרגישים היטב את מאמר חז"ל "אין בא דוד בא עד שתכלה פרוטה מן הכיס", ומתפללים על צרכי הפרט במקום לבקש בעת הזאת ל"בן דוד בא", לא לפספס את ההזדמנות היקרה והחביבה שנתנו לנו, אמנם כמה שונאי ישראל, אבל הם נתנו לנו רווח להתבונן, ולבקש על הגאולה השלימה)

ודברים אלו נרמזים בפרשת השבוע (מ"ג, כ"ט) "ויאמר הזה אחיכם הקטן אשר אמרתם אלי ויאמר אלוקים יחנך בני", וכותב ה"ישמח ישראל" זי"ע (בפרשתן) "וכמו"ש מורי הק' מראדזימין זי"ע "תועבת ה' כל גבה לב" (משלי ט"ז, ה'), השם הוי' ידוע שהוא מרומז על רחמים, וזה שאף מדת הרחמים מתעב הגבה לב. וז"ש חז"ל בשביל שמקטין את עצמו, היינו בזכות הכנעה היה זוכה לברכת חן. וז"ש יוסף "אלוקים יחנך", שלב נשבר ונדכה אף אלוקים לא תבזה בעת מידת הדין, שקרוב ה' לנשברי לב. וזה מאמר הכתוב (תהילים ס"ז, ב') "אלוקים יחננו", כי בברכת חן יוכל לזכות אף בעת שמידת הדין שולט, שהוא רק ע"י הכנעה". ע"כ תורף דיבוריו הק'.

ונר חנוכה מצותה עד עשרים אמה. להורות שאדם צריך להכניע עצמו, ולהדליק נרות חנוכה, והיינו בשביל לזכות לרחמים שמתגלים בימים אלו, הוא רק ע"י הכנעה, שאז זוכים שהקב"ה יחונן אותנו בזכות מידת הרחמים בכל מילי דמיטב. ואפשר עוד להרחיב עוד בזה הענין, ומחמת קוצר הדף נקצר היריעה, ועוד חזון למועד שנביא ונרחיב הדברים עוד בעניני "כיס הלב".

וה' יעזרנו שנזכה לניסים ונפלאות כמו "בימים ההם" כך נזכה גם אנו ממש "בזמן הזה", ולאור חדש על ציון תאיר, ונזכה כולנו יחד במהרה לאורו, אמן ואמן.

עלה בלבך רעיון להרמת התורה והחסידות? או ווארט לקראת שב"ק או החזק? או מעשי צדיקים שרצית לחזק את הציבור, ולזכות את הרבים? ב"ה הוקם קו מיוחד ע"י מערכת הגליון בו תוכל להשאיר את כל זה, ובנוסף לשמוע לחיזוק היומי, ולדברים ממשפעים

מס' הקו הוא: 04-847-30-50

שמעו ותחי נפשכם

כתובת מייל של מערכת הגליון
a13215113@gmail.com

עלון זה נתרם

הודעה משמחת
ב"ה, לכל המעוניין ניתן לתרום בעמדות "קהילות" וב"נדרים פלוס" הפרוסות בבתי כנסיות ברחבי הארץ והעולם ע"ש "עלון אשרי האיש" או במספר טלפון "קהילות":
073-275-7000, ולהקיש קוד 8915
און ניאן אכאם פאליגאל אטא פוינסם לויים אגלאם אפנסאם
בכ"ה אגלאם

לע"נ הרב"ה רבי יוסף אלימלך בן הרב"ה רבי חיים אליעזר ז"ל נלב"ע י"א אלול תשע"ח

לע"נ מרת מלכה בת הרב"ה ר' יוחנן דב הלוי ע"ה - נלב"ע ד' שבט תשע"ד ולע"נ הרב אברהם בן הרב"ה ר' יוחנן דב הלוי ע"ה נלב"ע ז' אדר תשע"ה

נודב לע"נ הרב מרדכי מנחם מנדל בן הרב אהרן אריה ז"ל נלב"ע ה' תמוז תשפ"א ולע"נ האשה החשובה מרת רבקה בת הרב משה חיים ע"ה